

## İBNÜ'S-SÜNNÎ

(ابن السنّي)

Ebû Bekr Ahmed b. Muhammed  
b. İshâk ed-Dîneverî  
(ö. 364/975)

Hadis âlimi.

280'den (893) sonra Dînever'de doğdu. Ailesi Ca'fer b. Ebû Tâlib'in mevâlisinden olduğu için Hâşimî ve Ca'ferî nisbeleriyle de anılır. Tahsil için gittiği Bağdat, Basra, Kûfe, Harran, Dimaşk, Mısır, Cizre gibi ilim merkezlerinden Nesâî, Ebû Halîfe el-Cumahî, Ebû Ya'lâ el-Mevsilî, Zekeriyyâ b. Yahyâ es-Sâcî, İbnü'l-Bâgandî, Ebü'l-Kâsım el-Begavî, İbn Ebû Dâvûd, Ebû Arûbe ve İbn Cevzâ gibi muhaddislerden faydalandı. En çok istifade ettiği hocası Nesâî'den dolayı kendisinden "sâhibü'n-Nesâî" diye bahsedilen İbnü's-Sünnî (Sübkî, III, 39) öğrenimini tamamladıktan sonra Dînever'e yerleşti. Talebeleri arasında Ebü'l-Hasan Muhammed b. Ali el-Alevî, eserlerinin râvisi Kadî Ebû Nasr Ahmed b. Hüseyin el-Kessâr, Ebû Ali Ahmed b. Abdullah el-İsfahânî, Ali b. Ömer el-Esedâbâdî gibi âlimler yer almaktadır. Zehebî, Nesâî'nin *es-Sünenü'l-kübrâ'sını* İbnü's-Sünnî'nin *el-Müctebâ* adıyla ihtisar ettiğini ve eldeki *Sünenü'n-Nesâî'yi*

onun meydana getirdiğini söylemekte (*A'lâmü'n-nübelâ'*, XVI, 256; *Tezkiretü'l-huffâz*, III, 940), Sehâvî ise kitabı bizzat Nesâî'nin ihtisar ettiğini belirtmektedir (*Bugyetü'r-râğıb*, s. 40). Ebû Ya'lâ el-Halîlî ve Zehebî, İbnü's-Sünnî için hâfiz ve sika terimlerini kullanmış, Hamza el-Kinânî'nin ona çok değer verdiği belirtilmiştir. Müttaki bir Şâfîî âlimi olan İbnü's-Sünnî 10 Şevval 364'te (23 Haziran 975) vefat etti. Ebû Ya'lâ el-Halîlî'nin 359'da (970) öldüğünü söylemesi doğru değildir.

**Eserleri.** 1. *'Amelü'l-yevm ve'l-leyle*. Hz. Peygamber'in günlük dua ve zikirleriyle bu konudaki tavsiyelerini ihtiva eden ve 773 (778) rivayeti 459 bab halinde bir araya getiren eser (*DîA*, III, 28) Haydarâbâd'da (1315, 1358) ve Kahire'de (1397/1976) basılmış, daha sonra Abdülkâdir Ahmed Atâ tarafından kısmen (Kahire 1389/1969; Beyrut 1399), Beşir Muhammed Uyûn (Dimaşk 1407/1987), Ebû Muhammed Sâlim b. Ahmed es-Selefî (Beyrut 1408/1988) ve Ebû Muhammed Abdurrahman Kevser el-Ber'î (Beyrut 1410/1989) tarafından geniş bir şekilde tahkik edilerek yayımlanmıştır. 2. *Kitâbü'l-Kanâ'a*. Yetmiş bir hadisi ihtiva eden eseri Abdullah b. Yûsuf el-Cüdey' neşretmiştir (Riyad 1409/1989). 3. *eṭ-Ṭıbbü'n-nebevî* (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 3585). 4. *Fe-*

*zâ'ilü'l-a'mâl* (el-Mektebetü'l-Ezheriyye, Hadis, nr. 4146).

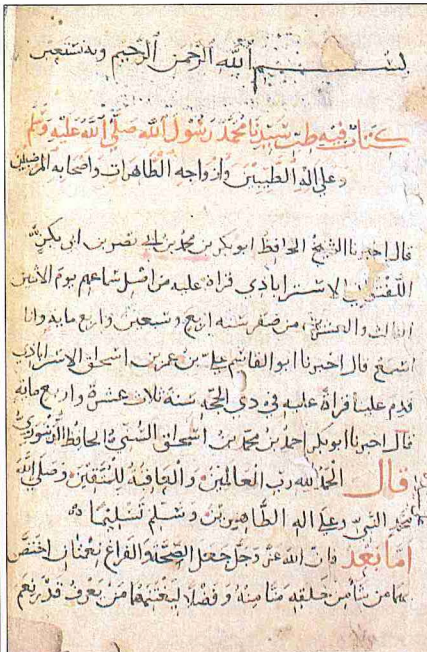
İbnü's-Sünnî'nin bunlardan başka *el-İcâz fi'l-hadis*, *Riyâzetü'l-müte'allimîn* (yedi cüz), *Fazlü'l-benîn ve'l-benât* gibi eserlerinin bulunduğu kaydedilmektedir. Fuat Sezgin, onun *eş-Şirâtü'l-mustaķim* adlı eserinin yazma nüshasının Chester Beatty Library'de (nr. 3303) bulunduğunu ileri sürmüştü de (*GAS*, I, 198) eserin fotokopisini gördüğünü belirten Abdullah b. Yûsuf el-Cüdey', bunun *'Amelü'l-yevm ve'l-leyle*'nin bir nüshası olduğunu söylemektedir (*Kitâbü'l-Kanâ'a*, neşredeninin girişi, s. 14).

## BİBLİYOGRAFYA :

İbnü's-Sünnî, *Kitâbü'l-Kanâ'a* (nşr. Abdullah b. Yûsuf el-Cüdey'), Riyad 1409/1989, neşredeninin girişi, s. 7-37; Sem'ânî, *el-Ensâb*, VII, 176; İbn Hayr, *Fehrese*, s. 116-117; İbn Manzûr, *Muhtaşaru Târihi Dimaşk*, III, 230; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ'*, XVI, 255-257; a.mlf., *Tezkiretü'l-huffâz*, III, 939, 940; Safedî, *el-Vâfi*, VII, 362; Sübkî, *Ṭabakât* (Tanâhî), III, 39; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, I, 37; Şemseddin es-Sehâvî, *Fethu'l-muğîs*, Beyrut 1403/1983, III, 178; a.mlf., *el-İ'lân bi't-tevbiḥ*, s. 297; a.mlf., *Bugyetü'r-râğıbü'l-mütemenni fi ḥatmi'n-Nesâ'î* (nşr. Ebû'l-Fazl İbrâhîm b. Zekeriyyâ), Kahire - Beyrut 1411/1991, s. 38, 40, 94; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1006, 1451; *Hediyetü'l-ârifîn*, I, 66; Sezgin, *GAS*, I, 198; "İbn Sünnî", *DMBİ*, III, 719-720; İsmail L. Çakan, "Amelü'l-yevm ve'l-leyle", *DîA*, III, 27-28.



ABDULLAH AYDINLI

İbnü's-Sünnî'nin *eṭ-Ṭıbbü'n-nebevî* adlı eserinin ilk iki sayfası (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 3585)

## İBNÜ'S-SÜVEYDİ

(ابن السويدي)

Ebû İshâk İzzüddin İbrâhîm  
b. Muhammed b. Tarhân  
el-Ensârî es-Süveydî  
(ö. 690/1291)

Hekim, tabiat âlimi, düşünür ve şair.

600 (1203-1204) yılında Dimaşk'ta doğdu ve burada yetişti. Ashaptan Sa'd b. Muâz'ın neslinden gelir ve dedesine (veya babasının dedesine) nisbetle İbn Tarhân diye de anılır. Babası Dimaşk'ın 100 km. güneyindeki Süveydâ'da yaşayan bir tüccardı. İlk öğrenimini, samimi dostu İbn Ebû Usaybia ile birlikte Ebû Bekir es-Sıkkilî'den gördü. İbn Mülâib, Ahmed b. Abdullah el-Attâr es-Sülemî, Müsnidü't-Şam diye bilinen hadis ve fıkıh âlimi Kerîme'nin kardeşi Ali b. Abdülvehhâb, Hüseyin b. İbrâhîm b. Seleme ve Ebü'l-Berekât Zeynü'l-ümenâ İbn Asâkir'den hadis dinledi. Mühezzebüddin ed-Dahvâr'dan tıp, İbn Mu'tî ve Necîbüddin Ya'kûb el-Kindî'den edebiyat tahsil etti. Takıyüddin Haz'al b. Asker en-Nahvî'den Ha-